Ipsos Public Affairs
The Social Research and Corporate Reputation Specialists

Några frågor och svar om attityder till cannabis

2014-05-27

CENTRALFÖRBUNDET FÖR ALKOHOL- OCH NARKOTIKAUPPLYSNING

Ipsos Sweden AB
Box 12236
102 26 STOCKHOLM

Besöksadress:
S:t Göransgatan 63

Telefon: 08 - 598 998 00
Fax: 08 - 598 998 05

© Ipsos Sweden AB.

Innehåll

Innehåll……2

Inledning……..3

Sammanfattning……..3

Om undersökningen……..4

Frågeställningar……..4

Attityder till cannabis och marijuana……5

Attityder till användare av cannabis och marijuna……10

Inledning

Sedan början på 2000-talet har Ipsos (först som Temo och sedan som Synovate) genomfört fältarbetet för den så kallade Monitormätningen. Ursprungligen skedde insamlingen på uppdrag av SoRad. Sedan årsskiftet 2012/2013 sker datainsamlingen till monitorn på uppdrag av CAN. Datainsamlingen sker via telefonintervjuer. Alkoholmonitorn syftar främst till att mäta den oregistrerade införseln av alkohol och tobak. Från tid till annan har frågor som rör andra områden (spelande, hälsokontroller mm) funnits med i frågeformuläret.

Under våren 2014 (mars-maj) har det vanliga frågebatteriet kompletterats med några frågor som rör lagning och bjudande av alkohol till minderåriga samt frågor som rör attityder kring cannabis och marijuana. I den här rapporten redovisas svaren på frågorna som rör cannabis och marijuana. Övriga frågor kommer att redovisas vid ett senare tillfälle.

Sammanfattning av resultaten

Resultaten från undersökningen visar att allmänheten överlag har en negativ attityd till en mindre restriktiv narkotikapolitik.

Nio av tio anser följande påståenden stämmer dåligt med deras egen uppfattning:

- *”Det borde vara lagligt att odla cannabis för eget bruk”*
- *”Sverige borde ha en mindre restriktiv hållning till narkotika, som det är i många andra europeiska länder”*
- *”Det borde vara tillåtet att få röka cannabis, d v s hasch och marijuana”*

Kvinnor har oftare än män en mer negativ attityd till en mer drogliberal politik. Yngre (de under 30 år) har en mindre negativ inställning till en mer drogliberal politik än vad äldre respondenter har.

En snarlik undersökning genomförd av ARS 2005 indikerar att det inte skett någon större opinionsförändring när det gäller om det ska vara tillåtet att röka hasch och marijuana.

Resultaten visar också att en majoritet av respondenterna har en negativ inställning till folk som röker hasch eller marijuana och folk som använder amfetamin.

Fler än nio av tio uppger att man har en negativ inställning till folk som använder amfetamin.

Fler än åtta av tio har en negativ inställning till folk som röker marijuana eller hasch.

När det gäller synen på de som röker marijuana eller hasch uppger kvinnor oftare än män att man har en negativ inställning till de som röker marijuana eller hasch. Det finns också en tydlig skillnad i synen på de som röker marijuana eller hasch bland yngre och äldre – ju äldre man är desto mer negativt inställd är man.

Vid en jämförelse med den nämnda ARS-undersökningen från 2005 så förefaller synen på användare av amfetamin och de som röker marijuana eller hasch i stort oförändrad.

Om undersökningen

Undersökningen har genomförts via telefonintervjuer.

Målgrupp:	Befolkningen 16-84 år
Urval:	OSU ur PAR Konsument (omfattar både fasta och mobila nummer)
Omfattning:	2 102 genomförda intervjuer
Fältperiod:	31 mars – 11 maj 2014
Svarsfrekvens:	ca 38 procent

Frågeställningar

De frågeställningar som ligger till grund för den här rapporten har haft följande formuleringar:

F5a) Jag kommer nu att läsa upp ett antal påstående som gäller samhällets syn och åtgärder inom alkohol- och narkotikaområdet och jag vill att du anger i vilken utsträckning respektive påstående stämmer överens med din egen uppfattning. Det första påståendet lyder…

A-G I SLUMPMÄSSIG ORDNING

a) Vin borde få säljas i vanliga livsmedelsbutiker
b) Åldersgränsen för inköp på systembolaget borde sänkas till 18 år
c) Det borde vara lagligt att tillverka sprit för eget bruk
d) Man borde höja alkoholpriserna i Sverige
e) Det borde vara lagligt att odla cannabis för eget bruk
f) Sverige borde ha en mindre restriktiv hållning till narkotika, som det är i många andra europeiska länder
g) Det borde vara tillåtet att få röka cannabis, dvs. hasch och marijuana

I vilken utsträckning stämmer påståendet med din egen uppfattning…?

1 Stämmer mycket bra, 2 Stämmer ganska bra, 3 Varken… eller…, 4 Stämmer ganska dåligt,
5 Stämmer mycket dåligt, 6 Osäker, vet ej, 7 Ej svar

F6) Rent generellt, vad anser du om folk som gör följande?

A-E I SLUMPMÄSSIG ORDNING

a) Röker marijuana eller hasch
b) Använder amfetamin
c) Dricker alkohol
d) Dricker sig berusade
e) Röker cigaretter

1 Mycket negativ, 2 Ganska negativ, 3 Varken… eller…, 4 Ganska positiv, 5 Mycket positiv,
6 Osäker, vet ej, 7 Ej svar

Rapportens fokus ligger på de frågor som markerats med fet stil.

Attityder till cannabis

I en av frågeställningarna har vi bett respondenterna att svara på hur ett antal påståenden stämmer med deras egen uppfattning. Fyra av påståendena rör alkoholfrågor och tre rör cannabis. Då rapportens fokus ligger på frågorna som rör cannabis redovisar vi frågorna som rör alkohol okommenterade.

F5) Jag kommer nu att läsa upp ett antal påstående som gäller samhällets syn och åtgärder inom alkohol- och narkotikaområdet och jag vill att du anger i vilken utsträckning respektive påstående stämmer överens med din egen uppfattning.

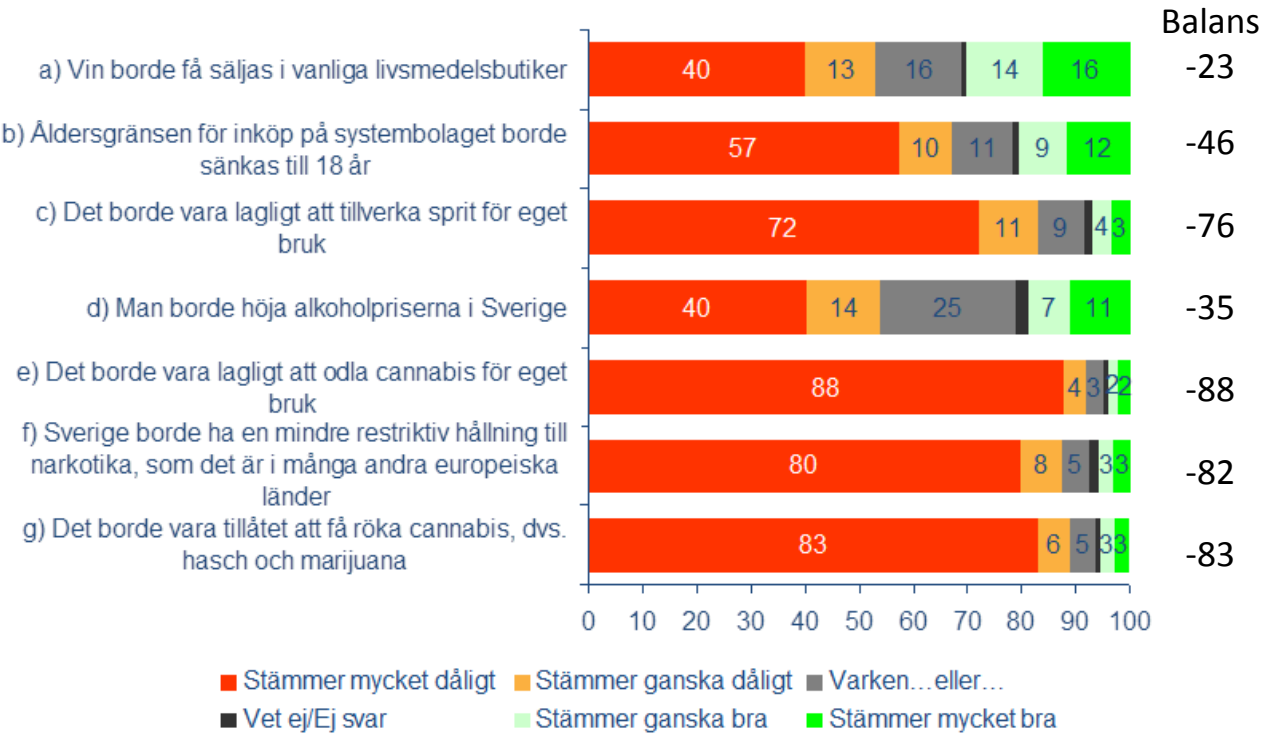

Ungefär nio av tio uppger att var och ett av de tre påståendena om cannabis och narkotika stämmer dåligt och ungefär en av fem anser att påståendena stämmer bra med deras egen uppfattning.

- 92 procent svarar att påståendet *"Det borde vara lagligt att odla cannabis för eget bruk"* stämmer dåligt med deras egen uppfattning, 4 procent anser att påståendet stämmer bra med den egna uppfattningen

- 88 procent anser att påståendet *"Sverige borde ha en mindre restriktiv hållning till narkotika, som det är i många andra europeiska länder"* stämmer dåligt med deras egen uppfattning. 6 procent anser att påståendet stämmer bra

- 89 procent anger att påståendet "Det borde vara tillåtet att få röka cannabis, d v s hasch och marijuana stämmer dåligt och 5 procent anser att påståendet stämmer bra med deras egen uppfattning

I samtliga befolkningsgrupper anser en stor majoritet att påståendena stämmer dåligt med deras egen uppfattning men det finns ändå tydliga skillnader mellan män och kvinnor och yngre och äldre.

Kvinnor och män

	Män			Kvinnor		
	Stämmer bra	Stämmer dåligt	Balans	Stämmer bra	Stämmer dåligt	Balans
- Det borde vara lagligt att odla cannabis för eget bruk	6	89	-82	2	95	-93
- Sverige borde ha en mindre restriktiv hållning till narkotika, som det är i många andra europeiska länder	9	84	-75	3	91	-88
-Det borde vara tillåtet att få röka cannabis, dvs. hasch och marijuana	8	85	-77	3	93	-90

På samtliga tre påståenden är andelen män signifikant större än andelen kvinnor som anger att påståendena stämmer bra med deras egen uppfattning. Samtidigt är andelen kvinnor som uppger att var och ett av påståendena stämmer dåligt med deras egen uppfattning signifikant större än andelen män som uppger samma sak.

Yngre och äldre

Vi kan också se skillnader mellan yngre och äldres attityder.

Balansmått
(andelen som svarar mycket eller ganska bra minus andelen som svarar mycket eller ganska dåligt)

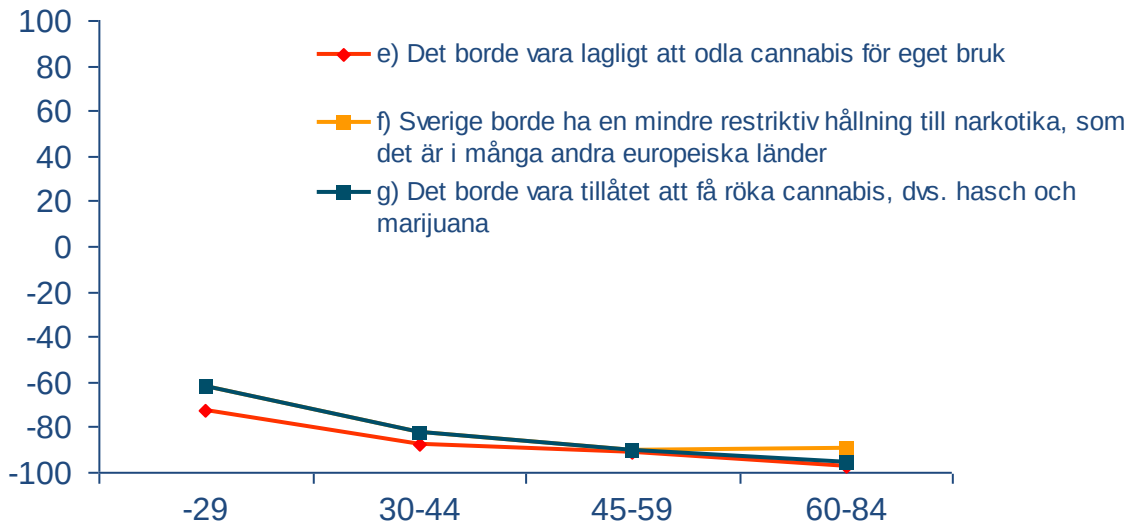

Grafen illusterar att det föreligger en korrelation mellan ålder och attityder till cannabis och narkotika.

Ju äldre man är desto oftare svarar man att påståendena stämmer dåligt med ens egen uppfattning.

Balansmått

	-29			30-44			45-59			60+		
	Stämmer bra	Stämmer dåligt	Balans	Stämmer bra	Stämmer dåligt	Balans	Stämmer bra	Stämmer dåligt	Balans	Stämmer bra	Stämmer dåligt	Balans
- Det borde vara lagligt att odla cannabis för eget bruk	10	83	-73	4	92	-88	4	95	-91	0	98	-97
- Sverige borde ha en mindre restriktiv hållning till narkotika, som det är i många andra europeiska länder	14	75	-62	5	87	-82	3	93	-91	3	93	-89
-Det borde vara tillåtet att få röka cannabis, dvs. hasch och marijuana	14	76	-62	5	87	-83	3	93	-90	1	96	-95

Andelen som anser att påståendena stämmer bra med den egna uppfattningen är signifikant högre och andelen som anser att påståendena stämmer dåligt signifikant lägre bland de som är under 30 än bland de som är 30 år eller äldre.

10 procent bland de som är under 30 anser att påståendet *”Det borde vara lagligt att odla Cannabis för eget bruk”* stämmer bra med den egna uppfattningen. Motsvarande siffra bland de som är 30-44 år är 4 procent, bland de som 45-59 år 4 procent och bland de som är 60 år eller äldre är siffran mindre än 0,5 procent. Andelen som anser att påståendet stämmer dåligt med den egna uppfattningen är 83 procent bland de som är under 30 år, siffran ökar med åldern och i åldersgruppen 60 år och äldre är den 98 procent.

När det gäller påståendet *”Sverige borde ha en mindre restriktiv hållning till narkotika, som det är i många andra europeiska länder”* så svarar 14 procent bland de som är under 30 år att det stämmer bra med den egna uppfattningen, motsvarande andel i åldersgruppen 60 år och äldre är 3 procent. Bland de som är under 30 anser 75 procent att påståendet stämmer dåligt med den egna uppfattningen. Bland de som är 60 år eller äldre anser 93 procent samma sak.

14 procent bland de som är under 30 anser att påståendet ”Det borde vara tillåtet att få röka cannabis, d v s hasch och marijuana” stämmer bra med den egna uppfattningen. Bland de som är 60 år eller äldre är motsvarande siffra 3 procent. Andelen som tycker att påståendet stämmer dåligt med den egna uppfattningen är 76 procent bland de som är under 30 år och ökar sedan för att i åldersgruppen 60 år och äldre uppgå till 96 procent.

Utbildningsskillnader

Överlag är skillnaderna små om man ser till vilken utbildningsbakgrund respondenterna har (se tabell på nästa sida).
Skillnaden i andelen som uppger att påståendena kring cannabis stämmer väl respektive stämmer dåligt om man jämför de med förgymnasial utbildning med de som har eftergymnasial utbildning handlar om enstaka procentenheter. När det gäller påståendet om att ”Sverige borde ha en mindre restriktiv hållning till narkotika, som det är i många andra europeiska länder” så är andelen som uppger att det stämmer dåligt med den egna uppfattningen signifikant högre bland de med eftergymnasial än bland de med förgymnasial utbildning.

	Förgymnasial			Gymnasial			Eftergymnasial		
	Stämmer bra	Stämmer dåligt	Balans	Stämmer bra	Stämmer dåligt	Balans	Stämmer bra	Stämmer dåligt	Balans
- Det borde vara lagligt att odla cannabis för eget bruk	5	91	-86	4	92	-87	4	93	-89
- Sverige borde ha en mindre restriktiv hållning till narkotika, som det är i många andra europeiska länder	8	84	-76	7	86	-79	4	91	-86
-Det borde vara tillåtet att få röka cannabis, dvs. hasch och marijuana	7	89	-82	6	87	-80	4	91	-87

Storstäderna

Överlag är svaren beroende på hur stor ort man bor på relativt liten men det finns några signifikanta skillnader som indikerar att man är något mindre negativ syn på cannabis i storstäderna än i övriga landet. Även om det finns signifikanta skillnader i svaren så är attitydskillnaderna mellan våra storstäder i förhållande till övriga landet att betrakta som marginella.

	Sthlm/Gbg/Mmö			Större städer			Övriga landet		
	Stämmer bra	Stämmer dåligt	Balans	Stämmer bra	Stämmer dåligt	Balans	Stämmer bra	Stämmer dåligt	Balans
- Det borde vara lagligt att odla cannabis för eget bruk	4	91	-87	5	91	-86	3	94	-91
- Sverige borde ha en mindre restriktiv hållning till narkotika, som det är i många andra europeiska länder	7	87	-80	5	87	-81	5	89	-84
-Det borde vara tillåtet att få röka cannabis, dvs. hasch och marijuana	7	86	-79	5	90	-85	4	91	-87

Andelen som anser att påståendet *”Det borde vara lagligt att odla cannabis för eget bruk”* stämmer dåligt med den egna uppfattningen är signifikant högre i övriga landet än i storstäderna. Samma sak gäller påståendet ”Det borde vara tillåtet att få röka cannabis, d v s hasch och marijuana”. Andelen som anser att påståendet stämmer dåligt med den egna uppfattningen är signifikant högre i övriga landet jämfört med storstäderna. När det gäller påståendet ”Sverige borde ha en mindre restriktiv hållning till narkotika, som det är i många andra europeiska länder så är skillnaden mellan storstäderna och övriga regioner inte signifikanta.

Opinionsförändringar över tiden

Hösten 2005 genomförde ARS Research en undersökning på uppdrag av Socialdepartementet angående svenska folkets syn på narkotikapolitiken. Undersökningen genomfördes med telefonintervjuer och omfattade 1000 genomförda intervjuer bland allmänheten i åldern 16-75 år. I undersökningen fick respondenterna bland annat ta ställning till två påståenden som är snarlika några av de påståenden som finns i vår undersökning.

Då både frågorna och svarsalternativen har haft delvis olika utformningar och målgrupperna skiljer sig något åt (vår undersökning omfattar respondenter i åldern 16-84 år) så ska skillnader över tiden tolkas med försiktighet.

När det gäller om det borde vara tillåtet att få röka cannabis så är skillnaderna i svaren små och indikerar att om det skett några opinionsförändringar sedan 2005 bör de vara ganska små.

När det gäller om vi bör ha en mindre restriktiv/mer liberal hållning till narkotika så skiljer sig påståendena åt på flera sätt och den skillnad som föreligger mellan undersökningarna är mer svårtolkad.

I ARS:s undersökning från 2005 är påståendet mer generellt och ”Det är bra” är mer öppet för tolkning än ”Sverige borde” som används i vår undersökning. I ARS påstående används formuleringen ”liberalare” som många kan tolka mer positivt än ”mindre restriktiv” som vår fråga lyder. Det är väl belagt i många metodstudier att små skillnader i frågeformuleringar kan ha stor betydelse för utfallet. Skillnaderna i svaren mellan ARS undersökning från 2005 och vår undersökning kan bero på de skillnader i formuleringar som finns men kan också bero på att det skett en opinionsförändring.

	ARS 2005		Ipsos 2014	
	Riktigt	Felaktigt*	Stämmer bra	Stämmer dåligt
- Det är bra med en liberalare hållning till narkotika, som finns på olika håll i Europa	12	74		
- Sverige borde ha en mindre restriktiv hållning till narkotika, som det är i många andra europeiska länder			6	88
- Det borde vara tillåtet att få röka hasch/ marijuana	4	91		
- Det borde vara tillåtet att få röka cannabis, dvs. hasch och marijuana			5	89

I ARS undersökning fanns, i likhet med vår undersökning, en samvariation mellan ålder och attityd. Yngre (i ARS fall 18-25 åringar) hade en ”mer liberal hållning till narkotika” än vad äldre hade.

Attityder till användare av Amfetamin och Cannabis

I undersökningen har vi utöver de attitydfrågor vi redovisade i föregående avsnitt ställt en fråga om hur man bland annat ser på folk som röker marijuana eller hasch och folk som använder amfetamin. Som jämförelse redovisar även de frågor som rör användande av alkohol och cigaretter. Dessa frågor kommer att redovisas i sin helhet vid ett senare tillfälle varför vi lämnar dem okommenterade i denna rapport.

F6) Rent generellt, vad anser du om folk som gör följande?

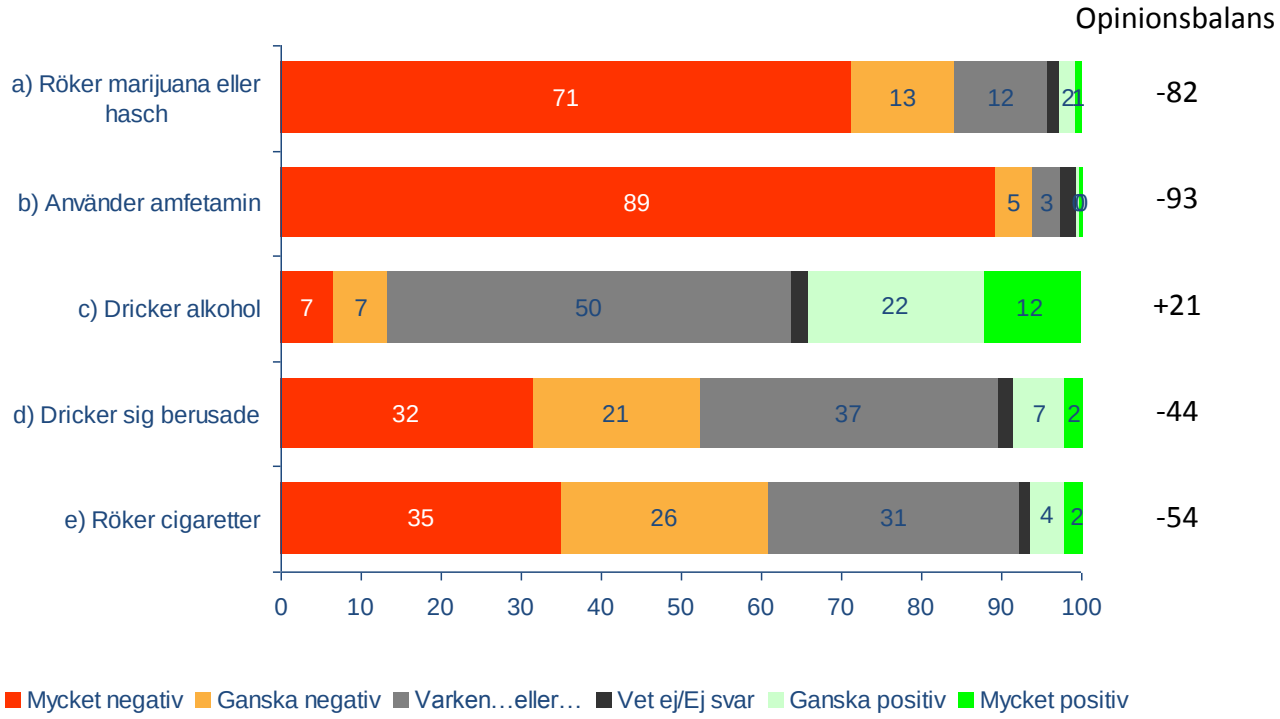

En stor majoritet av allmänheten har en negativ inställning till folk som använder amfetamin. Nästan nio av tio (89 procent) uppger att man har en mycket negativ inställning och ytterligare 5 procent att man har en ganska negativ inställning. Färre än 1 procent uppger att man har en positiv inställning. Även när det gäller de som röker marijuana eller hasch finns en stor majoritet som har en negativ inställning; 71 procent uppger att man har en mycket negativ inställning och ytterligare 13 procent uppger att man har en ganska negativ inställning. Knappt tre procent uppger att man har en positiv inställning

Kvinnor och män

	Män			Kvinnor		
	Positiv	Negativ	Balans	Positiv	Negativ	Balans
- Röker marijuana eller hasch	4	81	-77	1	87	-86
- Använder amfetamin	1	93	-92	1	95	-95

Andelen kvinnor som har en negativ inställning till de som röker marijuana eller hasch är signifikant högre än andelen med samma inställning bland männen.

När det gäller hur man ser på de som använder amfetamin så är skillnaden mellan män och kvinnor för lite för att vara signifikant.

Yngre och äldre

	-29			30-44			45-59			60+		
	Positiv	Negativ	Balans	Positiv	Negativ	Balans	Positiv	Negativ	Balans	Positiv	Negativ	Balans
- Röker marijuana eller hasch	6	68	-62	3	84	-82	2	89	-87	1	93	-93
- Använder amfetamin	2	93	-91	1	95	-94	0	94	-93	0	95	-95

När det gäller synen på de som röker marijuana eller hasch finns en tydlig skillnad mellan yngre och äldre – ju äldre man är desto mer negativt inställd är man. Bland de under 30 uppger 68 procent att man har en negativ inställning till de som röker marijuana eller hasch. Motsvarande siffra bland de som är 60 år eller äldre är 93 procent.

När det gäller synen på de som använder amfetamin är skillnaden liten mellan respondenter i olika åldrar. I samtliga åldersgrupper uppger mellan 93 och 95 procent att man har en negativ inställning till folk som använder amfetamin.

Utbildningsbakgrund

	Förgymnasial			Gymnasial			Eftergymnasial		
	Positiv	Negativ	Balans	Positiv	Negativ	Balans	Positiv	Negativ	Balans
- Röker marijuana eller hasch	2	85	-83	4	82	-78	2	87	-85
- Använder amfetamin	2	92	-90	1	94	-94	0	95	-95

Skillnaderna mellan respondenter med olika utbildningsbakgrund är relativt lite. När det gäller inställningen till folk som röker marijuana eller hasch är andelen som har en negativ inställning högst bland de med eftergymnasial utbildning (87 procent) och lägst bland de som har en gymnasial utbildning (82 procent). När det gäller folk som använder amfetamin är skillnaderna än mindre. Oavsett utbildningsbakgrund så svarar mellan 92 och 95 procent att man har en negativ inställning till de som använder amfetamin.

Storstäderna

	Sthlm/Gbg/Mmö			Större städer			Övriga landet		
	Positiv	Negativ	Balans	Positiv	Negativ	Balans	Positiv	Negativ	Balans
- Röker marijuana eller hasch	3	81	-78	3	85	-82	2	88	-86
- Använder amfetamin	1	94	-93	1	95	-94	0	93	-93

Överlag är skillnaderna beroende på hur stor ort respondenterna bor på relativt liten. När det gäller inställningen till folk som röker marijuana eller hasch så är andelen med en negativ inställning signifikant lägre bland boende i storstäderna än bland boende i övriga landet.

När det gäller inställningen till folk som använder amfetamin föreligger inga signifikanta skillnader utifrån hur stor ort respondenterna bor på.

Opinionsförändringar över tiden

I den tidigare åberopade undersökningen som ARS genomförde på uppdrag av Socialdepartementet 2005 fanns även påståenden om inställningen till folk som röker marijuana eller hasch samt till folk som provar amfetamin, heroin eller liknande.

Svarsskalorna skiljer sig åt mellan de olika undersökningarna liksom målgrupperna (ARS undersökning genomfördes bland allmänheten 16-75 år, vår undersökning har genomförts bland allmänheten 16-84 år).

Som alltid när man jämför undersökningar där det finns skillnader i genomförandet ska man vara försiktig i sina tolkningar. Såväl förändringar som avsaknaden av förändringar kan bero på skillnaderna i genomförande, formuleringar och målgrupper.

Resultaten i de båda mätningarna är på en procentenhet när identiska och jämförelsen mellan mätningarna indikerar att om det skett någon opinionsförändring sedan 2005 bör den vara av marginell omfattning.

	ARS 2005		Ipsos 2014	
	Det är ok	Jag ogillar det	Positiv	Negativ
- Röker marijuana eller hasch	3	85		
- Röker marijuana eller hasch			3	84
- Provar amfetamin, heroin eller liknande	1	93		
- Använder amfetamin			1	94

Copyright

© Ipsos. All rights reserved.